

Cine suntem

APDD – Agenda 21 este o asociație română neguvernamentală, de interes național, nonprofit, neafiliată politic sau religios, constituită în februarie 2003.

Scopul fundamental al APDD - Agenda 21 este sprijinirea politicilor statului român de promovare și implementare în România a obiectivelor Dezvoltării Durabile.

Pentru îndeplinirea acestui scop, organizația și-a asumat *misiunea* de a:

- Dezvolta parteneriate cu autorități locale pentru valorificarea inițiativelor și eficientizarea guvernării locale;
- Promova activități de educație în domeniul drepturilor omului, cu accent pe educația civică și cetățenia democratică.
- Întări rolul actorilor sociali cu potențial ridicat în realizarea dezvoltării durabile: copii și tineri, comunități locale, sectorul privat și comunitatea oamenilor de afaceri, comunitatea științifică, media;
- Acorda asistență și suport pentru grupurile marginalizate sau cu risc ridicat de excludere socială.

Conceptul cheie al APDD este Dezvoltarea Durabilă. Un viitor sigur și prosper nu poate fi gândit în afara dezvoltării durabile.

Grupurile țintă privilegiate sunt copiii și tinerii. Oportunitățile de educație și dezvoltare oferite copiilor și tinerilor sunt garanția unei societăți durabile.

Voluntariatul în beneficiul comunității este una din *valorile fundamentale* ale asociației.

” Știu că ușa spre progres se deschide numai dinăuntru. De aceea, împreună cu echipa organizației noastre, ne aplecăm cu atenție spre orice proiect pe care l-am adus în casa noastră. Orice finalizare a lui presupune inițiativă, creativitate, curaj și perseverență. Mergem pe drumuri nebătătorite. Urmăm direcția stabilită și nu ne temem de obstacole. Visăm să dezvoltăm cât mai mult agenda noastră.

Prin proiectele finalizate, mai ales în domeniul educației și cel al administrației publice, suntem convinși că mediul economic, social, politic și instituțional a devenit mai prietenos. Având ca țel o viață durabilă, credem că munca noastră se va regăsi în coordonatele acestei țări.

Aceștia suntem noi: o echipă care merge înainte sub deviza rostită cândva de un înțelept: «**Nu cucerim munții, ci pe noi înșine**».

(prof. univ. dr. Alexandru Tașnadi – Facultatea de Economie din cadrul Academiei de Studii Economice, București, Președinte al asociației)

■ În luna mai 2008 am împlinit 5 ani de existență.

În **Argumentul** pe care îl prezentăm membrilor fondatori în prima noastră adunare generală, încercăm să definim asociația prin acele caracteristici care puteau să o așeze ca pe o entitate distinctă în peisajul societății civile. Redau câteva dintre afirmațiile de atunci și las prezentul Raport să mărturisească, dacă ele se susțin prin rezultatele obținute.

Nina Cugler, Președinte Executiv

“Asociația “Asistență și Programe pentru Dezvoltare Durabilă – Agenda 21”, **dorește:**

- să **propună proiecte** care să răspundă nevoilor reale de dezvoltare pe plan local. Programe de asistență care să pregătească comunitățile locale să facă față noilor sarcini legate de dezvoltarea lor economică și socială, și în mod special să întărească capacitatea instituțională și să dezvolte abilitățile participative ale cetățenilor. Programe de implementare prin care să se valorifice eficient resursele locale și **să se identifice și atragă surse de finanțare internă și externă.**
- să **reunească experți**, cu experiență în domeniul elaborării și a managementului proiectelor care să lucreze profesionist și onest și să ofere finanțatorilor siguranță și credibilitate în legătură cu utilizarea fondurilor exclusiv pentru îndeplinirea obiectivelor propuse prin proiect.
- să acorde **o atenție specială educării și pregătirii cetățenilor** pentru a înțelege importanța implicării, pentru a fi ei înșiși principalii actori ai procesului dezvoltării localității, comunei sau satului lor. “

Referindu-se la asociație, **Florina Pavel**, voluntar în cadrul proiectului Avocatul Elevului, remarca:

“La baza succesului acestei organizații a stat dorința de schimbare a cutumei, încă prezentă în numeroase comunități, de a se plânge în loc să acționeze. Imaginea asociației și brandul acesteia se bazează inclusiv pe capacitatea echipei de a elabora proiecte și strategii menite să ofere soluții viabile la problemele comunităților locale. Munca voluntarilor și, mai ales încurajarea celor mai tineri de a se exprima și participa la realizarea proiectelor, este unul dintre aspectele care îi conferă asociației deschidere către beneficiari și credibilitate”

■ Asociația a continuat parteneriatul cu Agenția Națională a Funcționarilor Publici în domeniul politicilor etice, a transparenței instituțiilor publice și atragerii cetățenilor în actul de decizie.

” *Agencia Națională a Funcționarilor Publici (ANFP), încurajând parteneriatul cu organizațiile reprezentative ale societății civile, a găsit în asociația „Asistență și Programe pentru Dezvoltare Durabilă – Agenda 21” un real partener al sectorului public, serios, profesionist și eficient, dedicat întru totul realizării reformei din administrația publică românească și consolidării societății civile.*

În procesul de implementare a proiectelor comune, cele două instituții au înțeles să respecte principiile unui parteneriat real, în care responsabilitățile au fost împărțite în conformitate cu conținutul activităților și experiența specifică a partenerilor. Relația de parteneriat s-a bazat pe respect reciproc, încredere și dialog pentru îndeplinirea obiectivelor proiectului în condiții optime.

Activitatea desfășurată în comun a dovedit că parteneriatul public – privat poate fi unul de succes și de durată, iar experiența dobândită prin implicarea societății civile în monitorizarea implementării unor legi specifice reformei administrației publice din România ar putea fi valorificată în activitatea viitoare a Agenției. “

Joszeff Birtalan, Președinte ANFP

■ APDD – Agenda 21 a inițiat constituirea Rețelei pentru Promovarea Dezvoltării Durabile, al cărei scop definit de către cei 24 de membri fondatori constă în „crearea unui cadru favorabil constituirii de parteneriate între membrii rețelei, schimbului de experiență și acordării de suport și expertiză în domeniile specifice dezvoltării durabile. Rețeaua are un caracter informal și deschis. Membrii rețelei pot fi organizații non-guvernamentale, autorități locale și instituții publice.

■ Proiectul „Avocatul elevului” a fost diseminat la nivel național. În prezent în 73 de noi școli din 9 județe au început să activeze echipele de „avocați”. Metodologia și instrumentele necesare implementării proiectului au fost definitivate și postate pe site-ul asociației, iar FORUMUL dedicat proiectului oferă asistență și know-how școlilor interesate să preia proiectul.

■ S-a extins colaborarea cu parteneri din țări, membre ale Uniunii Europene.

Asociația a devenit partener al asociației Arciragazzi Liguria pentru implementarea proiectului „ABC – Youth Participation”

Au fost depuse două proiecte în cadrul Programului Comisiei Europene „Development Education”, asociația având statut de partener, împreună cu alte 7 asociații din țări europene, respectiv în curs de dezvoltare.

12 reprezentanți ai Grupului de voluntari ai asociației au participat la două schimburi de tineret: în Polonia și Italia.

- Asociația a fost desemnată **să contribuie la elaborarea Raportului alternativ al ONG-urilor** la cel de-al treilea Raport de țară a României referitor la promovarea și respectarea drepturilor copilului în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

Cifre semnificative:

- Peste 8000 de beneficiari ai proiectelor derulate;
- Constituirea unui grup de suport al asociației format din 30 de tineri voluntari, elevi și studenți;
- Peste 30 de apariții media;
- Elaborarea Manualului a Curriculumului și a metodologiei pentru instituirea în școli a instituției – Avocatul elevilor;
- Continuarea parteneriatelor în demersul de promovare a drepturilor omului și dezvoltare democratică a societății cu Agenția Națională a Funcționarilor Publici, Societatea Română de Televiziune, UNICEF, Federația ONG-urilor active în domeniul Protecției Drepturilor Copilului, Romania e-Gateway;
- Dezvoltarea unor noi parteneriate cu SNSPA, Facultatea de Sociologie București și Societatea Română de Radio, pentru promovarea proiectelor și asigurarea vizibilității acestora;
- Parteneriate cu 5 Instituții ale Prefectului și 35 de servicii publice deconcentrate din județele Arad, Constanța, Harghita, Iași și Municipiul București pentru asigurarea procesului de monitorizare a neutralității prefectului și asigurarea transparenței în actul de guvernare locală;
- Parteneriate cu Consiile Județene Prahova și Timiș, Primăriile Bacău și Pucioasa și Prefectura București pentru elaborarea de standarde referitoare la politicile etice ale instituțiilor publice;
- Continuarea parteneriatului cu Ministerul Învățământului Cercetării și Tineretului în vederea dezvoltării în comun a unor proiecte de educație destinate copiilor și tinerilor;
- Dezvoltarea voluntariatului în beneficiul comunității, prin constituirea unui grup de 32 de monitori ai Instituției Prefectului;

Proiecte

1. Observatorul Instituției Prefectului, Proiect PHARE 2004 – Consolidarea societății civile în România.

Descrierea proiectului

Finalizat în octombrie 2007, proiectul a vizat creșterea gradului de implicare a societății civile în asigurarea unei bune guvernări la nivel local, bazate pe respectul legii și a calității serviciilor publice oferite cetățenilor.

În acest scop, în cadrul proiectului au fost instituite mecanisme de monitorizare a modului în care se aplică Legea neutralității funcției publice de prefect, în vederea eliminării imixtunii politicului în actul de administrație și a fenomenelor de corupție generate și întreținute prin această ingerință. Proiectul a fost pilotat în județele Arad, Constanța, Harghita, Iași și în București și a cuprins cetățeni, funcționari publici, reprezentanți ai ONG-urilor și mass-media (cca. 10.000 persoane, beneficiari direcți și indirecti).

Principalele activități au constat în crearea Observatorului instituției prefectului, ca structură a societății civile și organizarea unui set coerent de acțiuni: consultări publice, interviuri, sondaj de opinie, emisiuni radio, prezentarea unor modele europene ce au format, la finele proiectului, un summum de propuneri menite să asigure, prin generalizare, atingerea nivelului standardelor europene în administrația publică din România. Proiectul a fost diseminat în alte 10 județe. Partenerul principal a fost Agenția Națională a Funcționarilor Publici.

Perioada: octombrie 2006 – septembrie 2007

Rezultate

Câteva concluzii ale activităților de monitorizare materializat prin cele două rapoarte elaborate în cadrul proiectului: „*Prefectul și Instituția Prefectului în viziunea funcționarilor publici*”, respectiv *Prefectul și Instituția Prefectului în viziunea cetățenilor*.

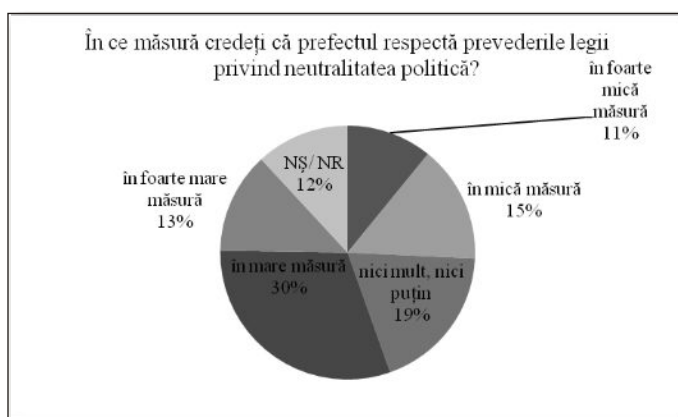
■ Asigurarea neutralității politice

O schimbare majoră adusă de intrarea în vigoare a legii 340/2004 este cea menită să ducă la profesionalizarea și neutralitatea funcției prefectului și a subprefectului, prin încadrarea celor două funcții în categoria înalților funcționari publici.

Consultările publice au evidențiat însă faptul că prevederile legale menite să ducă la implementarea principiului neutralității, chiar dacă nu sunt în discordanță cu acesta, luate în ansamblu nu reușesc să creeze un cadru unitar favorizant pentru implementarea lui. Este cazul procedurii de numire a prefectilor, de către guvern, ca reprezentanți ai acestuia (o instituție politică) în teritoriu, dar și al procedurilor de evaluare a activității înalților funcționari publici, considerate ca fiind prea vagi. Astfel de prevederi sunt de natură să facă din neutralitatea prefectului una mai degrabă formală, sau cel puțin percepută ca atare.

Rezultatele obținute în urma aplicării chestionarului susțin această idee, lipsa unei distribuții polarizate la întrebarea prezentată în graficul de mai jos putând fi semn al unei opinii publice slab structurate, al neîncrederii generate de ambiguitatea legislativă.

Datele colectate oferă și o imagine a percepției funcționarilor publici asupra asigurării unui climat neutru din punct de vedere politic în instituția în care lucrează. Chiar dacă pot părea nu foarte ridicate, procentele ce urmează sunt îngrijorătoare prin gravitatea problemei pe care o scot în evidență: 24% dintre cei chestionați afirmă că în instituția lor se iau decizii pe criterii politice, iar 16% mărturisesc că s-au exercitat presiuni politice asupra angajaților.

■ Instituția Prefectului vs. servicii publice deconcentrate

O serie de observații referitoare la relațiile dintre Instituția Prefectului și serviciile publice deconcentrate au fost făcute în cadrul consultărilor publice. Dacă Legea 340/2004 prevede „*delegarea de către ministere a unor competențe către prefect*” în practică acest lucru nu funcționează. Relația Instituției Prefectului cu ministerele este încă inconsistentă. Ea funcționează relativ bine cu Ministerul Internelor și al Reformei Administrative, dar este aproape inexistentă în cazul celorlalte ministere. În aceste condiții nu se poate crea la nivel teritorial o sinergie între orientările strategice ale diferitelor nivele ierarhice.

■ Ce spun cetățenii?

Respectarea prevederilor legii ar putea conduce la mult așteptata disociere dintre actul de administrație și intervenția politicului în administrația publică locală, cu toată gama de efecte negative pe care această ingerință o atrage: copuștia, susținerea grupurilor de interese la nivel local, blocarea unor inițiative de dezvoltare, acordarea unor contracte avantajoase clientelei politice etc. Cetățenii au mai accentuat și alte aspecte pozitive, astfel: posibilitatea unui mandat mai lung decât o legislatură, continuitatea și stabilitatea; disponibilitatea de a realiza convergența resurselor materiale și financiare locale în interesul tuturor, nu doar al celor care l-au ales.

În același timp, a fost exprimată opinia conform căreia actualii Prefecți au fost propuși de un partid politic și este greu de crezut că ei au putut peste noapte, prin simplul act al demisiei din partid să devină neutri și să reziste presiunilor pe care partidul care i-a propus le exercită asupra lor.

Consultările au scos în evidență un grad scăzut de cunoaștere a Instituției Prefectului, a rolului și atribuțiilor acesteia. Se fac frecvent confuzii între actuala instituție și vechea structură a Comitetului Județean de partid. În acest context, cetățenii vin la Prefectură ca la un factotum, o suprastructură capabilă să le rezolve orice problemă, indiferent dacă aceasta intră sau nu în competențele Prefectului sau ale Instituției Prefectului.

Opinii ale voluntarilor implicați în proiect

„Societatea care se dezvoltă astăzi trebuie să fie pregătită pentru valorile și așteptările de mâine, dar doar atâta timp cât aceste valori se raportează la interesele individului ce sunt comune cu cele ale societății. Transparența acțiunilor ar trebui să fie mai mare, iar puterea și dorința de a fi vertical să dăinuiească mereu, oricâte dificultăți ar apărea. La un moment dat acest lucru se va schimba... treptat. Trebuie doar un început, o inițiativă.”
Andra Stănescu, monitor, București

„Ne-am înțeles bine cu funcționarii, mai ales cu coordonatorii. Atitudinea lor față de noi a fost una pozitivă și chiar ne-au felicitat ca ne implicăm în astfel de activități. Eu am îndrăznit să îi întreb cum li se par întrebările din chestionar și mi-au răspuns că sunt foarte bune și foarte bine punctate, chiar din partea unora am avut și alte sugestii de întrebări.”
Iuliana Firică, monitor Constanța

(...) sunt mulțumită și mă bucur că mai sunt și funcționari publici 'adevărați', ca să spun așa. Vă mulțumesc că prin aceasta am avut ocazia de a mă informa direct în legătură cu unele instituții publice”.
Elena Târniceru, monitor, Harghita

„În general, funcționarii au fost deschiși și au răspuns la întrebări, chiar au făcut mici observații pe lângă răspunsul la întrebare. Au fost însă și câteva cazuri în care au refuzat să răspundă la chestionar invocând lipsa de timp. Unii, la insistențele mele, au fost până la urma dispuși să completeze, însă cu răceală și dezinteres. Astfel de cazuri au fost, însă, unele izolate.”
Alexandra Macarie, monitor, Iași

2. Transparență și participare în administrația publică, Proiect PHARE 2005 – Consolidarea democrației în România

Descrierea proiectului

Scopul proiectului constă în creșterea rolului societății civile în promovarea principiilor bune guvernări și ale participării cetățenilor la procesul de luare a deciziilor la nivel local. În conformitate cu scopul propus, proiectul este desfășurat pe două direcții principale:

- experimentarea și în România a modelului Consiliului Europei de evaluare a transparenței instituționale și a nivelului de participare a cetățenilor la viața publică (C.L.E.A.R.), prin aplicarea acestuia în 18 instituții publice din București, Bacău, Hunedoara, Sibiu și Teleorman.
- organizarea unui complex de activități de informare a cetățenilor privitor la cele mai eficiente forme de participare la viața publică și promovare a modelelor de succes în atragerea cetățenilor în actul de guvernare locală.

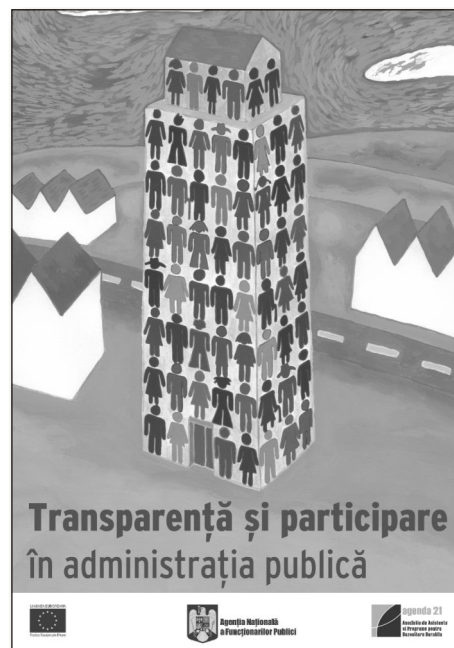
32 de voluntari, reprezentanți ai societății civile, au fost pregătiți pentru a participa la aplicarea modelului C.L.E.A.R și la realizarea campaniei de informare care va cuprinde cca. 10.000 de cetățeni din cele 5 locații ale proiectului.

Partenerul principal pe proiect este Agenția Națională a Funcționarilor Publici, iar Societatea Română de Radio este asociat în cadrul proiectului.

Perioada: Decembrie 2007 – Septembrie 2008

Rezultate preconizate:

- 18 instituții publice evaluate din punct de vedere al gradului de transparență și de implicare a cetățenilor;
- 1200 de cetățeni și 1000 de funcționari publici incluși în procesul de monitorizare
- 36 de funcționari publici informați în legătură cu metodologia CLEAR și pregătiți pentru a o utiliza;
- 32 de reprezentanți ai societății civile implicați în actul de eficientizare a dialogului autorităților cu cetățenii și atragere a acestora la politicile publice;
- 10.000 de cetățeni informați în legătură cu cadrul legal constituit pentru asigurarea participării cetățenilor la decizii în plan local;
- 5 emisiuni integrate în Dosarele Integrării Europene, realizată de SRR
- 2.000 de pliante și 10.000 de fluturași utilizați în activitățile de informare adresate cetățenilor;
- Promovarea modelului prin intermediul a Ghidului de bune practici: 500 exemplare în limba română și 200 exemplare în limba engleză;
- Identificarea și pregătirea reprezentanților a 10 ONG-uri care să continue modelul promovat prin proiect.
- 300 de Rapoarte de evaluare, prin care se va disemina experiența proiectului.

3. Avocatul elevilor (anul III de derulare, martie – decembrie 2007)

Avocatul elevilor este un proiect pilot care propune crearea și funcționarea în școli a unei instituții capabile să asigure cunoașterea, promovarea și respectarea drepturilor copiilor și a tinerilor. Proiectul este co-finanțat de Reprezentanța UNICEF în România.

În cel de-al treilea an de desfășurare, 2007, a fost urmărită asigurarea caracterului sustenabil al proiectului prin crearea unor centre de multiplicare și formare de formatori.

Obiective

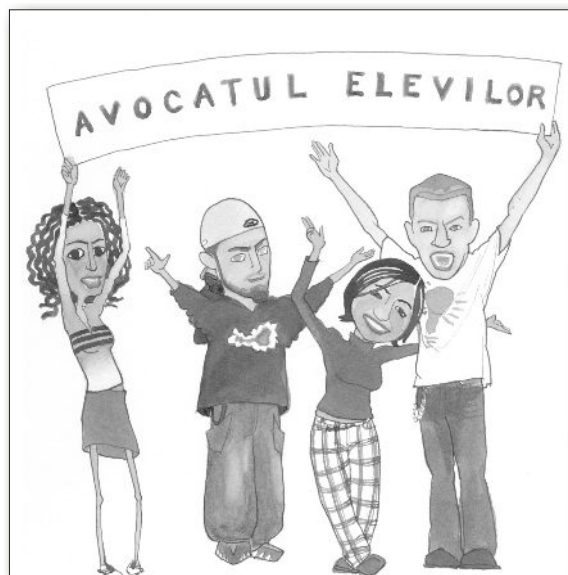
- Continuarea formării multiplicatorilor de informație: inspectori școlari și membri ai Consiliului Național al Elevilor;
- Elaborarea unui pachet de formare necesar autosusținerii proiectului;
- Colaborarea cu structuri autorizate ca furnizori pentru formarea cadrelor didactice (ex. CCD-uri) pentru includerea în programele de formare a pachetului de formare specific proiectului;
- Valorificarea instituțiilor școlare și a persoanelor formate în etapa de pilotare a proiectului ca multiplicatori de informație;
- Identificarea a cel puțin 8 instituții academice în care să se extindă modulul de formare inițială a cadrelor didactice experimentat de SNSPA;
- Editarea studiului „Drepturile copilului” în 2000 de exemplare.

Principalele activități

- Formarea multiplicatorilor de informație - cursurile de formare au vizat două grupuri distincte: 48 de inspectori școlari, consilieri cu munca educativă de la nivelul județelor, respectiv a sectoarelor Municipiului București și 80 de elevi, membri ai Consiliului Național al Elevilor;
- Elaborarea unui pachet de formare necesar autosusținerii proiectului, cuprinzând un curriculum și manualul suport necesar activităților de formare. În elaborarea acestora s-a avut în vedere experiența acumulată în cadrul sesiunilor de formare din perioada de pilotare a proiectului. Principalele module se referă la drepturile copilului, comunicarea eficientă, managementul conflictelor, legislația specifică din România privitoare la drepturile copilului și protecția copilului, structura Avocatului elevilor, ca exercițiu practic de implicare a elevilor înșiși în promovarea drepturilor lor și metodologia intervenției în cazurile de violare a drepturilor copilului;
- Implicarea instituțiilor academice în promovarea Drepturilor copilului - Modulul realizat de Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic din cadrul SNSPA pentru introducerea în curriculumul pentru formare inițială a viitoarelor cadre didactice a problematicii specifice drepturilor copilului a fost promovat în cadrul unei reuniuni cu reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior care au ca obiect de activitate formarea inițială a cadrelor didactice. În acest scop, au fost identificate cu sprijinul MECT 8 instituții de învățământ superior care ar putea să integreze problematica drepturilor copilului în formarea inițială a cadrelor didactice;
- Publicarea studiului privind gradul de exercitare a drepturilor copilului în școli - Studiul, concentrat pe un set de drepturi cu relevanța pentru statutul de elev al subiecților, a cuprins un număr de 1600 de subiecți din cele 8 licee pilot. A fost realizat de o echipă de studenți ai Facultății de Sociologie din cadrul Universității București, coordonați de un cadru didactic de specialitate.

Rezultate:

- instruirea de persoane-resursă pentru multiplicarea proiectului la nivel național - inspectorii cu munca educativă din fiecare județ și reprezentanți ai Consiliilor Județene ale Elevilor;
- diseminarea modulului Educație pentru Coeziune Socială în Comunitățile Școlare, implementat de SNSPA către Departamente pentru Formarea Inițială ale unor Universități din țară, în vederea preluării acestuia;
- inițierea implementării proiectului în unități școlare la nivel național, în urma trainingurilor realizate.

Diseminarea proiectului – propunerile beneficiarilor

Consultați asupra rolului lor în diseminarea proiectului, unii dintre reprezentanții elevilor, participanți la seminarul de la Azuga, au declarat următoarele:

„Pentru a contribui la multiplicarea proiectului în școlile din județul meu, voi încerca să gădesc sprijinul unor colegi de la alte licee, care să îl implementeze acolo unde ei întâmpină dificultăți, să încerc să îi ajut și eu. Iar la mine în liceu, voi începe prin a cere acceptul domnului director, după care urmează să diseminiez informația, să informez colegii asupra drepturilor lor și asupra AE, pentru a ști dacă li se încalcă vreun drept, să formez grupul AE, iar după aceea să încercăm să rezolvăm "cazurile".

„Deja am discutat cu președintele CJE și am plănuțit ca la prima ședință a CJE să realizez un mic "curs de formare" pentru a disemina informația, cei din CJE putând să o ducă și în școlile lor. Cred că această ședință va avea loc în prima săptămână din ianuarie. În liceul meu, C. N. Ienăchiță Văcărescu, unde proiectul deja începea să se pună pe picioare, urmeză ca imediat ce începe școala să organizez o sesiune de diseminare a informației și apoi să cream această structură.”

Ce spun inspectorii școlari?

(câteva din opiniile inspectorilor școlari prezenți la cursul de formare de la Azuga)

- *A fost o experiență deosebită pentru mine, ca orice formare, mi-am îmbogățit cunoștințele, dar și viziunea și deschiderea asupra Europei.*
- *Mi-a făcut o deosebită plăcere să pot lucra alături de persoane atât de bine pregătite în domeniile lor de activitate și să aflui informații de primă mână.*
- *Proiectul în sine este o idee bună care poate responsabiliza elevii. Se impune foarte mult discernământ în a analiza cazurile semnificate, implicarea în colectiv a unui jurist, cunoașterea aprofundată a regulamentelor și legislației școlare.*
- *Acest stagiu mi-a confirmat încrederea că activitățile educative prin și pentru elevi sunt și vor fi elementul cheie în promovarea unei educații sănătoase / pertinente pentru viață. Am regăsit astfel o motivație în plus pentru frumusețea, eficiența și sensibilitatea activității inspectorului educativ, activitate complexă, stufoasă, dar plină de satisfacții.*
- *Știu că va fi dificil demersul în care deja ne-am integrat, dar menirea de a oferi copiilor o altfel de școală, mai sănătoasă, mai curată, mai normală și mai frumoasă merită tot efortul. Sperăm ca schimbarea să fie vizibilă cât mai curând.*
- *Proiectul va fi un liant între elevi-elevi, elevi-profesori, profesori-părinți. Este un exercițiu democratic care face un pas important pentru o bună relaționare și comunicare.*
- *Tendința laudabilă de a-l implica pe elev în viața școlii și în propria lui viață, de a-l face responsabil asupra conduitei sale și a celor din jur nu trebuie împinsă la extrem. Trebuie să găsim acele modalități prin care Avocatul Elevului să nu se transforme în Procurorul Dascălului.*
- *Exemplele de bună practică au demonstrat utilitatea proiectului și impactul pe termen imediat și lung, asupra activității desfășurate în școală, permițând optimizarea relațiilor profesor-elev, elev-elev, familie-școală și ridicarea nivelului calitativ al procesului educațional.*

4. Pregătirea elevilor pentru un stil de viață durabil

Proiectul are ca scop educația profesorilor și a elevilor pentru dezvoltare durabilă și dezvoltarea unor cunoștințe, valori și abilități care să asigure un stil de viață conform cu principiile și valorile dezvoltării durabile.

Obiective:

- Sprijinirea profesorilor și a elevilor pentru a înțelege sensul dezvoltării durabile și responsabilitățile lor ca membri ai comunității globale;
- Producerea a 10 emisiuni radio care să asigure mai bună înțelegere a caracterului complex și a interconexiunilor dezvoltării durabile, bazată pe diversitatea culturală, echitatea socială și responsabilitatea față de mediul înconjurător;
- Schimbul de experiență și bune practici în domeniul educației pentru dezvoltare durabilă cu parteneri din Commune di Chiety, Italia;
- Pregătirea unor echipe comune, profesori și elevi, pentru dezvoltarea de proiecte în beneficiul comunității.

Perioada: decembrie 2006 – decembrie 2007

Grupul țintă

Proiectul pilot s-a desfășurat în parteneriat cu Inspectoratul Școlar al Municipiului București și Societatea Română de Radio și s-a adresat următorilor beneficiari:

- 12 licee din București
- 50 de elevi, membri ai Consiliului Școlar al Elevilor, din 12 unități incluse în proiect;
- 0 de elevi, membri ai Consiliului Municipal al Elevilor
- 50 de profesori, 5 din fiecare liceu participant
- 12 directori și 6 inspectori școlari responsabili de educația elevilor în școli
- 8000 de studenți cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani, 6000 de ascultători de radio și 6 comunități locale (sectoare ale Capitalei în care se află unitățile școlare).

Principalele activități:

- **Sesiuni de instruire pentru profesori și elevi**
Au fost organizate 4 sesiuni de formare, având următoarele teme: dezvoltarea durabilă, drepturile omului / drepturile Copilului, nediscriminare și justiție socială, elaborarea proiectelor. Fiecare sesiune a fost adresată unui grup țintă de 36 de persoane (inspectori școlari, cadre didactice, elevi) ce au constituit, ulterior, grupul de formatori. La rândul lor, aceștia au organizat sesiuni de formare în propria școală.
- **Schimbul de experiență** cu Local Agenda 21 din Chieti, Abruzzo, Italia a avut loc în perioada 15-20 martie și a constat în întâlniri cu echipa largită de implementare, vizitarea unui liceu și realizarea sesiunii de formare cu tema dezvoltării durabile. Doi reprezentanți ai Agendei Locale din Chieti, Italia au fost invitați pentru această activitate.
- **10 emisiuni radio** au fost realizate în parteneriat cu SRR, în cadrul emisiunii Dosarele integrării Europene. În vederea realizării emisiunilor a fost organizat un concurs de eseuri având ca temă Dezvoltarea durabilă. Cele mai bune eseuri au fost premiate. De asemenea, în emisiune au fost prezentate proiectele concepute în cadrul unităților școlare.
- **12 proiecte** elaborate și implementate de beneficiari în propriile comunități locale. Proiectele vizează aspecte corelate dezvoltării durabile. Acestea abordează problemele comunității școlare sau a comunității locale în care este situată școala. La sesiunea de susținere a proiectelor au fost invitați potențiali sponsori, unele dintre propunerile elevilor reușind să capteze atenția acestora și chiar să obțină finanțare.
- **Conferința finală** - experiența obținută în cadrul proiectului a fost diseminată în alte 20 de unități școlare din București. Un ghid de bune practici a fost elaborat în acest scop.

Rezultate:

- 80 de elevi având cunoștințe, abilități și o înțelegere mai bună ce le permite luarea de decizii în cunoștință de cauză în vederea jucării unui rol activ în comunitatea locală și globală
- 62 de directori și profesori capabili să conducă activitatea școlară bazându-se pe valorile și principiile dezvoltării durabile
- 6 inspectori școlari informați referitor la problematica dezvoltării durabile, capabili de a transfera această informație către școlile aflate în jurisdicția lor
- 11 proiecte, în curs de desfășurare sau urmând a fi implementate în viitor, în parteneriat cu comunitatea locală
- 6000 de ascultători radio ce conștientizează problematica dezvoltării durabile
- 8000 de elevi informați asupra tematicilor dezvoltării durabile
- 500 de exemplare ale Catalogului cuprinzând propunerile de proiecte elaborate de școlile partenere

5. Politici etice – mecanisme și instrumente

Descrierea Proiectului

Suștinut din fonduri ale Consiliului Europei, proiectul își propune să adapteze modelul european de politici etice la condițiile actuale ale României și să ducă la elaborarea unui sistem național de evaluare a instituțiilor publice în ceea ce privește respectarea standardelor și principiilor etice. Instituțiile participante sunt: Consiliile Județene Timiș și Prahova, Primăriile Bacău și Pucioasa și Instituția Prefectului Județului Teleorman. Principalul partener este Agenția Națională a Funcționarilor Publici.

Obiective

- Identificarea unui nivel național de etică publică cu care autoritățile publice se pot compara;
- Oferirea de asistență autorităților locale pentru ridicarea standardelor acestora la cele optime;
- Oferirea unei oportunități autorităților locale de a-și asuma responsabilitatea pentru propria îmbunătățire;
- Oferirea de ajutor autorităților publice în estimarea impactului propriilor politici în vederea îmbunătățirii eticii publice;

Activități principale derulate sau începute în 2007:

- Pregătirea variantei preliminare a Cardului de Punctaj Național – instituțiilor selectate li s-a cerut să formuleze comentarii asupra Cardului de Punctaj European, în vederea stabilirii acelor capitole și secțiuni pe care autoritățile locale sunt dispuse să le includă în exercițiul de benchmarking la nivel național. Având la bază opiniile exprimate, o variantă preliminară a Cardului de Punctaj Național a fost elaborată, ce include capitolele selectate.
- Auto-evaluarea și crearea unui Benchmark Național complet (etapa I) – autoritățile publice participante au folosit Cardul de Punctaj Național pentru auto-evaluare. În cadrul acestui proces, instituțiile au beneficiat de asistență și sprijin din partea coordonatorului proiectului și a expertului ANFP.

Activități viitoare:

- Auto-evaluarea și crearea unui Benchmark Național complet (etapa II) – echipa de proiect va elabora Benchmark-ul Național, ce va fi diseminat la nivelul tuturor autorităților publice locale. Acestea vor compara propriile răspunsuri cu Benchmark-ul Național pentru a-și identifica punctele tari și punctele slabe. Autoritățile publice vor pregăti un Program de Îmbunătățire pentru a-și ridica standardele etice. După un an, acestea vor organiza o nouă evaluare pentru a determina stadiul eticii publice, evoluția sa și măsura în care Programul a fost unul de success.
- Peer Review și rezultate – echipa de proiect va selecta, împreună cu instituțiile implicate, 15 voluntari, Peer Reviewers, ce vor desfășura o evaluare independentă. Aceștia vor fi selectați dintre membrii cu vechime ai instituțiilor publice locale (atât angajați cât și membri aleși). O sesiune de instruire de două zile va fi organizată pentru ca echipa de experți să se familiarizeze cu conceptele și practicile Instrumentului de Benchmarking și Îmbunătățire a Eticii Publice.
- Rapoartele – pe perioada unei săptămâni din momentul vizitei, evaluatorii vor înmâna managerului de proiect comentariile lor scrise și recomandările. Pe baza comentariilor primite de la autoritățile locale și de la Peer Reviewers, managerul de proiect va pregăti un raport final ce va fi trimis echipei de Peer Reviewers și instituției publice locale. Pe baza recomandărilor cuprinse în acest raport, autoritatea publică locală, ca parte a angajamentului asumat în cadrul Instrumentului de Benchmarking și Îmbunătățire a Eticii Publice, schițează un Program de Îmbunătățire pentru exploatarea propriilor puncte forte și a oportunităților și a diminua punctele slabe. Acesta poate include politici de comunicare, structuri și proceduri, programe de instruire, inițierea de proiecte, fixarea de obiective, etc.
- Diseminarea – Echipa de proiect va elabora următoarele materiale: Manualul, ce va include exemple de bună practică și Planurile Finale de Acțiune. Manualul va fi tipărit în 1000 de exemplare, lansat în cadrul unei conferințe de presă și diseminat de către ANFP în toate județele țării.

6. Programul Youth al Comisiei Europene

Echipe ale organizației noastre au participat în cursul anului 2007 la două evenimente internaționale realizate în cadrul acestui program al Comisiei Europene. Participarea la astfel de manifestări a fost privită și ca o manieră de a recompensa munca voluntară a celor mai dedicați dintre tinerii noștri parteneri.

Nature în Snapshots

Realizat în luna septembrie, în Polonia, de către organizația „Motyka” din Torun, proiectul a reunit tineri din Polonia, Germania și România.

Proiectul a urmărit lansarea unor discuții pe teme legate de poluarea mediului înconjurător, în special cauzată de fiecare individ în parte, și de soluțiile posibile ce se pot adresa acestei probleme. Mai mult, au fost elaborate o serie de materiale ce vor servi la diseminarea rezultatelor proiectului, și anume: două spoturi video ce abordează lipsa de considerație pentru natură și urmăresc responsabilizarea publicului, un calendar ce cuprinde imagini realizate de participanții la proiect, ce evidențiază aspecte din natură, și o piesă de teatru având ca subiect, de asemenea, protecția mediului. În acest scop, participanții au fost împărțiți în trei grupuri distincte cărora le-a fost acordat, pe parcursul mai multor zile, un anumit interval de timp în care să-și desfășoare activitatea. Pe parcursul întâlnirilor în echipele restrânse, tinerii și-au putut dezvolta capacitatea de cooperare și exercera răbdarea și creativitatea. Rezultatele au fost prezentate în ultima zi, urmând a fi, acolo unde este posibil (spoturile video, calendarul), multiplicare și distribuite tuturor participanților, pentru a asigura diseminarea lor.

Conform unui program bine stabilit, tinerii au participat la ateliere de creație, jocuri de rol, exerciții de cunoaștere reciprocă, dezbateri și discuții, în cadrul cărora au practicat lucrul în echipa și și-au demonstrat deschiderea și spiritul creativ. De asemenea, aceștia au avut posibilitatea de a cunoaște aspecte legate de cultura țărilor participante, în cadrul serilor culturale organizate de fiecare dintre cele trei echipe naționale. Au fost organizate, în trei zile, excursii pe munte, prilej atât de cunoaștere a peisajelor naturale din regiune cât și de socializare. S-a încercat, în cadrul fiecărei activități, ca echipele naționale să fie amestecate, astfel încât participanții să intre cât mai mult în contact cu reprezentanții ai celorlalte organizații.

Proiectul și-a atins cu succes obiectivele, fapt dovedit de calitatea materialelor realizate și de legăturile stabilite între participanți, ce au propus depunerea, în viitor, a unor noi proiecte în care să fie incluse, printre altele, și cele trei organizații.

Step By Step to Youth Participation

În perioada 25 – 31 octombrie a avut loc în Genova, Italia, seminarul internațional „Step by Step to Youth Participation”, organizat în cadrul programului Youth in Action al Comisiei Europene. Organizatorul seminarului a fost organizația ARCI Ragazzi Genova.

Numărul total de participanți a fost de 18, reprezentând 7 țări: Asociația a fost reprezentată de Irina Boeru și Ioana Țica-Horvath. Celelalte organizații participante au fost: Esplac (Spania), Cap Berriat (Franța), SUR – Consiliul Central al Tinerilor Oslo (Norvegia), Olga Teatr (Suedia), Cafe Retro (Danemarca).

Proiectul a avut două obiective principale: familiarizarea participanților cu instrumentele financiare oferite de către Uniunea Europeană în scopul facilitării participării tinerilor în societate (Programul Youth in Action) și, respectiv, crearea bazelor unor parteneriate între organizațiile participante.

7. Take Action! ABC European al Participării Tinerilor

Este vorba despre un program Youth in Action, inițiat în parteneriat cu Arciragazii Liguaria – Italia, dorind să reperateze și să sprijine activitățile tinerilor, precum și participarea acestora la activitățile desfășurate atât la nivel regional, cât și la nivel local în țările partenere. În cadrul parteneriatului, **APDD-Agenda 21** și **Arciragazzi Liguaria**, împreună cu două autorități locale, au ca scop crearea unei legături puternice între cele trei segmente implicate în procesul participării tinerilor: tinerii, asociațiile (societățile civile) și instituțiile publice. Proiectul dorește să încurajeze participarea tinerilor, dar și să semnaleze importanța pe care o joacă participarea tinerilor în propria comunitate.

Proiectul se va finaliza cu publicarea unui ghid de bune practici referitor la implicarea tinerilor în concordanță cu principiile democrației. Activitățile desfășurate de-a lungul derulării proiectului vor include întâlniri cu toți cei patru parteneri în vederea unui schimb de idei, experiență, dar și de metodologii aplicate anterior în diverse proiecte. De

asemenea, activitățile ulterioare vor include implicarea celui mai important segment al participării tinerilor, și anume tinerii înșiși. Întâlnirile cu grupurile de tineri vor avea loc la nivel local în România, precum și în Italia, spre a analiza bunele practici, dar și pentru a discuta pe tema elaborării ghidului, îmbunătățindu-se pe această cale nu doar dialogul public, ci și rețeaua locală de lucru, precum și cea europeană. Proiectul analizează problema participării tinerilor atât printre elevii de liceu, cât și a celor cu vârste cuprinse între 20-30 de ani.

Obiectivele generale ale acestui program Youth in Action au în vedere promovarea cetățeniei active a tinerilor, concentrându-se în mod special asupra cetățeniei europene. De altfel, promovează cooperarea tinerilor europeni, toleranța și comunicarea dintre aceștia, precum și gradul de sprijin oferit activităților întreprinse de tineri sau competența de care dispun societățile civile privitoare la tineri.

Tema proiectului fiind participarea tinerilor, cadrul teoretic pe care se bazează proiectul este reprezentat de "Capitolul revizuit referitor la participarea tinerilor la viața locală și regională" ("Revised Chapter on the Participation of Young People in Local and Regional Life" – 2003) al Consiliului Europei, dar și "Cartea Albă: un nou impuls pentru tinerii europeni" ("White Book: New Impulse for the European Youth" – 2001) al Comisiei Europene.

Programul **Take Action! A European ABC to Youth Participation** a fost lansat în data de 10 octombrie 2007 și va fi finalizat pe 31 decembrie 2008, zi până la care diferite activități vor fi întreprinse atât în București, România, cât și în Genova, Italia.

Pregătirea unor proiecte europene

1. Education for Global Social Justice

Proiectul a fost depus în cadrul unei linii de finanțare a Uniunii Europene pentru proiecte de educație pentru dezvoltare (education for development). APDD – Agenda 21 este organizație asociată în cadrul unui grup de ONG-uri partenere: Leeds Development Education Organisation, Regatul Unit; Polish Humanitarian Organisation, Polonia; EPIZ, Germania; CARDET, Cipru; Institute for African Studies, Slovenia.

Parteneriatul a fost format în cadrul unui seminar organizat de Trialog, Austria, menit să aducă împreună organizații europene cu scopul asocierii acestora pentru a aplica împreună pentru fonduri europene. Seminarul a fost organizat în luna octombrie, la Viena, iar APDD – Agenda 21 a fost reprezentată de președintele executiv, dna Nina Cugler. Ulterior, în luna decembrie, a avut loc la Varșovia, în Polonia, un training pentru a facilita elaborarea proiectelor în cadrul grupurilor deja formate.

Proiectul depus își propune să crească în rândul tinerilor conștientizarea fenomenului sărăciei la nivel global și să îi motiveze pe aceștia să se înscrie în mișcarea globală de reducere a acesteia prin propriile inițiative, proiecte.

2. Educație pentru dezvoltare: Intensificarea educației pentru cetățenie globală în noile state membre ale Uniunii Europene

Proiectul a fost depus, de asemenea, în cadrul liniei de finanțare a Uniunii Europene pentru proiecte de educație pentru dezvoltare („Public awareness and education for development in Europe”). Parteneri în scrierea și implementarea sa sunt următoarele ONG-uri: Sudwind – Agentur für Sud-Nord-Bildungs und Öffentlichkeitsarbeit, Austria; CEGA Foundation, Bulgaria; Society for Fair Trade, Cehia; GAIA Education Centre, Grecia; FDSC, România; Humanitas, Slovenia; NEGO-COM, Benin; CECIP, Brazilia și APDD – Agenda 21.

În vederea scrierii proiectului, a fost organizată o întâlnire de două zile, la sediul FDSC din București, la care au participat reprezentanți ai tuturor celor șase organizații europene. În cadrul acesteia, viitorii parteneri au căzut de acord asupra structurii proiectului, a calendarului acestuia și a responsabilităților fiecăruia pe perioada desfășurării sale.

Desfășurat pe perioada a trei ani, proiectul propune construirea de structuri care să asigure asistență și sprijin, precum și a unor rețele de parteneriat având ca tematică Educația pentru Cetățenie Globală, care să implice organizațiile din cele 8 state participante.

Rețeaua de Voluntari

Prin proiectele pe care le pune în aplicare, APDD – Agenda 21 urmărește, printre altele, creșterea gradului de implicare civică al cetățenilor români, oferind persoanelor din toate categoriile de vârstă, sociale, profesionale, etc. oportunitatea de a contribui la îmbunătățirea mediului în care trăiesc. În proiectele „Transparență și Etică în Administrația Publică” și „Observatorul Instituției Prefectului”, echipele de voluntari dețin un rol primordial, acestea punând în practica activitatea de monitorizare a instituțiilor publice.

În special tinerii sunt încurajați să se implice în proiectele asociației, acest lucru contribuind la dezvoltarea personală și profesională a acestora. Prin confruntarea cu situații inedite, prin participarea activă la procesul de transformare a societății în care trăiesc, prin conștientizarea importanței implicării lor, aceștia devin cetățeni responsabili.

Iată câteva declarații ale acestora:

„Inițial am fost curioasă să fac o observație participativă în cadrul unui proiect realizat la nivelul sectorului neguvernamental pentru a urmări modul în care e conceput planul de activitate, dar și eficiența și coordonarea activităților voluntarilor și respectarea agendei de lucru. Acum, retrospectiv, recunosc ca exista doua direcții principale la capitolul „beneficii”: cea informativă (cunoștințele acumulate în perioada mini-cursului de la Bușteni, dar și cele aplicate pe care le-am acumulat pe „teren”) și cea de comunicare (dezvoltarea abilităților de relaționare interpersonală și colaborare atât în cadrul echipei largite a proiectului, cât și la nivelul grupurilor de lucru și al subiecților chestionați).”

Diana Luiza Simion, studentă, Facultatea de Științe Politice, SNSPA

„Încep prin a spune că participarea la acest proiect a fost o experiență nouă pentru mine, una pozitivă, care sper să-mi fie de folos pe viitor.”

Radu Șurubaru, istoric, Bacău

„Nu susțin că am învățat tot ce aș fi putut învăța, nici nu cred ca e posibil, dar pentru mine a fost în mod clar o oportunitate de a învăța ceva, de a vedea ce înseamnă munca de voluntar și, nu în ultimul rând, de a interacționa cu oameni noi și de a-i observa (lucru pe care cred ca ar trebui să-l practicăm cu toții cât mai mult deoarece noul e întotdeauna ceva de la care poți învăța, într-un fel sau altul).

(...) Nu pot să trec peste faptul ca una dintre cele mai frumoase părți ale proiectului a fost lucrul în echipă. La Timișoara chiar a fost o echipa pe care o vor lega niște amintiri comune de-acum încolo și cred că alte cuvinte ar fi de prisos. De asemenea, cunoașterea celorlalți voluntari de la Agenda 21 a fost o experiență despre care n-am decât cuvinte frumoase de spus.”

Andra Mirona Dragotesc, studentă, Facultatea de Științe Politice, Universitatea de Vest, Timișoara

Parteneriate

În 2007, APDD-Agenda 21 a dezvoltat sau continuat parteneriate de succes cu:

- Agenția Națională a Funcționarilor Publici
- Societatea Română de Radiodifuziune
- Ministerul Educație Cercetării și Tineretului
- Reprezentanța UNICEF în România
- Inspectoratul Școlar al Municipiului București și cele ale județelor Buzău și Ilfov
- Școala Națională de Studii Politice și Administrative
- Primăriile Generală a Municipiului București
- Primăriile Municipiilor Bacău, Deva, Sibiu și Alexandria
- Primăriile Orașelor Călan, jud. Hunedoara, Tg. Ocna, jud. Bacău, Zimnicea, jud. Teleorman și Ocna Sibiului, jud. Sibiu
- Primăriile comunelor Zam, jud. Hunedoara, Hemeiuși, jud. Bacău, Islaz, jud. Teleorman și Roșia, jud. Sibiu.
- Instituția Prefectului Municipiului București
- ARCI Officine Culturali, Italia
- Arciragazzi Liguria, Italia
- Union of Parents Associations of the First Thessaloniki Area (UPAFTA), Grecia

Finanțatori

APDD – Agenda 21 obținut în 2007 finanțare din partea:

- Uniunii Europene, prin programele PHARE – Consolidarea Societății Civile și PHARE – Dezvoltarea Democrației în România
- Reprezentanței UNICEF în România
- Consiliului Europei

Principalii sponsori ai asociației sunt:

■ Dezna Consulting Srl

Dezna Consulting SRL, importator, distribuitor și producător activează pe patru departamente distincte:

- departamentul materiale și accesorii pentru industria lemnului (adezivi, lacuri, bături, abrazive, etc), departamentul de materiale pentru construcții (lacuri, vopsele, diluanți, pigmenți, etc) ,
- departamentul utilaje și instalații pentru drumuri (producție și pulverizare emulsie bituminoasă, vibrofinisoare pentru asfalt, mașini de marcaj rutier, mașini de sapat santuri în flux continuu, etc),
- departamentul de producție accesorii pentru mobilă (chinga rigidă, arcuri și rețele, etc).

Prin rețeaua de magazine se comercializează lacuri și vopsele, colorate la cerere, printr-un sistem computerizat, pe loc în 4 minute.

Adresa: Str. Stefan Augustin Doinaș, 42, Arad

Telefon: 0356808830, 0727816843

Fax: 0356808829

■ QBS IT&C, București

QBS este unul din principalii promotori de pe piața românească a sistemelor de securitate profesionale, începând de la sistemele de securitate perimetrice (tip firewall, antivirus, intrusion detection) până la soluțiile de mare complexitate de tip Risk management, Access control etc. Soluțiile oferite includ produse de cel mai înalt nivel, certificate internațional pe domeniile de expertiză: Checkpoint (firewall, VPN), NOD32, McAfee, Symantec, Internet Security Systems (ISS) precum și produsele din gama IBM Tivoli și Unicenter TNG (Computer Associates). Implementările sunt realizate atât de către echipele QBS cât și de către echipe certificate, cu experiența semnificativă în domeniu, provenite de la producători sau centre de suport tehnic regionale.

Adresa: Str. Zidurilor 36, Sect. 2, București

Telefon: + 4031.710.16.81

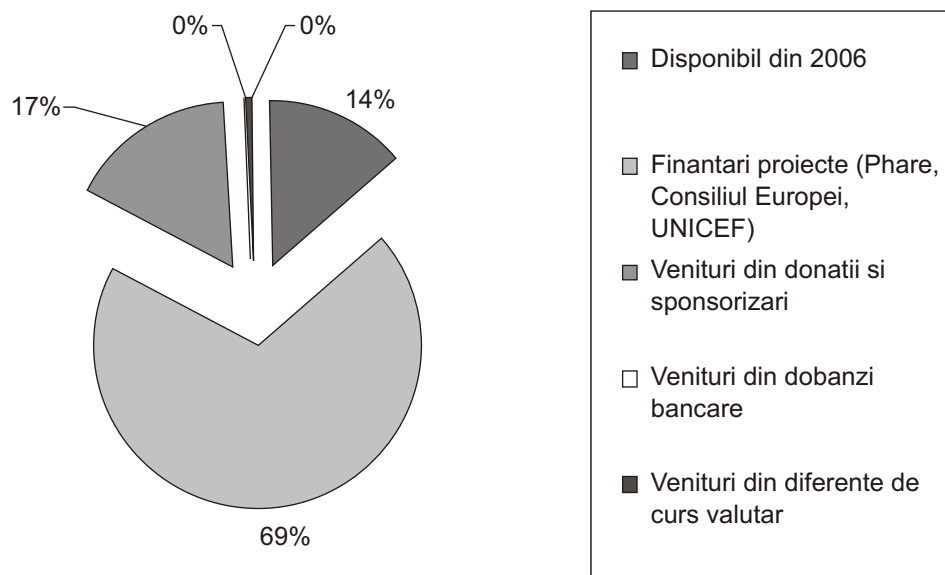
Raport financiar

	RON	EURO
Disponibil din 2006	41,913.57	11,609.76
Finanțări proiecte (Phare, Consiliul Europei, UNICEF)	207,629.83	57,512.00
Venituri din donații și sponsorizări	49,777.78	13,788.09
Venituri din dobânzi bancare	248.72	68.89
Venituri din diferențe de curs valutar	1,395.60	386.57
TOTAL	300,965.50	83,365.33

Utilizarea resurselor	RON	EURO
Disponibil sfârșitul anului 2007	28,644.86	7,934.42
Cheltuieli proiecte derulate	266,309.37	73,765.82
Cheltuieli cu comisioane bancare	2,382.31	659.88
Cheltuieli cu diferențe de curs valutar	926.96	256.76
Amortizări	2,038.43	564.63
TOTAL	300,301.93	83,181.52

NUMERAR DISPONIBIL	RON	EURO
Sold la 31.12.2007 RON	26,030.08	7,210.15
Sold la 31.12.2007 EURO	6,508.43	1,802.79
TOTAL	32,538.51	9,012.94

Resursele disponibile

Utilizarea resurselor

